



## Aluehallituksen jäsenen vastuusta talousarvion toteuttamisesta – tilinpäätös ja vastuuvapauden myöntäminen

Tämän selvitys on laadittu Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvio- ja suunnitelmaneuvottelukunnan talousarvioneuvotteluiden 19.11.2024 tausta-aineistoksi ja edelleen aluehallitukselle taustatiedoksi. Selvityksessä tarkastellaan aluehallituksen jäsenten vastuuta talousarvion toteuttamisesta tilinpäätöksen ja vastuuvapauden myöntämisen kannalta. Tarve selvitykselle on tullut hyvinvointialuejohtajan talousarvioesityksen jälkeen.

Hyvinvointialuejohtajan talousarvioesityksessä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2025–2027 todetaan seuraavasti:

***”Jotta Vantaan ja Keravan hyvinvointialue täyttää hyvinvointialuelain § 115 vaatimukset taloussuunnitelmakaudelle, talousarvio on laadittu teknisesti siten, että alijäämät tulevat katettua vuoden 2026 loppuun mennessä. Vuoden 2026 osalta talousarviomäärärahat eivät kuitenkaan vastaa todellista tarvetta, koska palvelutuotantoa ohjaava lainsäädäntö ja rahoituslain ja -mallin mukainen valtionrahoitus eivät täysin kohtaa. Tämä haaste koskee kansallisesti kaikkia hyvinvointialueita.***

***Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen pitkän tähtäimen taloussuunnittelussa tunnistetaan se, että alijäämät tulee kattaa valtion yleiskatteellisen rahoituksen ja muun lakisääteisen rahoituksen puitteissa. Alijäämien kattaminen siten, että samaan aikaan turvataan asukkaiden lakisääteiset palvelut, voidaan toteuttaa ainoastaan pidemmällä aikavälillä – käytännössä vuoden 2028 loppuun mennessä.”***

Lainsäädäntö asettaa tällä hetkellä hyvinvointialueille haastavan vastuun toteuttaa taloutta koskevan lainsäädännön reunaehdot samaan aikaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä koskevaa sisältölainsäädäntöä noudattaen. Hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitys on yllä kuvatusti laadittu niin, että alijäämät tulevat teknisesti hyvinvointialuelain vaatimusten mukaisesti katettua vuoden 2026 loppuun mennessä, mutta samanaikaisesti todeten, että asukkaiden lakisääteiset palvelut tulee turvata ja tämä voidaan toteuttaa ainoastaan pidemmällä aikavälillä – käytännössä vuoden 2028 loppuun mennessä. Tähän valittu toteutusmalli on virkakunnan tämänhetkinen paras näkemys siitä, miten tätä lainsäädännön ristiriitaa yhteensovitetään.



### *Luottamushenkilön vastuusta*

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021, hyvinvointialuelaki) 74 §:ssä on perussäännökset hyvinvointialueen luottamushenkilöistä. Hyvinvointialueen luottamushenkilöitä ovat valtuutetut ja varavaltuutetut, hyvinvointialueen toimielimiin valitut jäsenet, hyvinvointialueen hyvinvointiyhtymän toimielimiin valitsemat jäsenet sekä muut hyvinvointialueen luottamustoimiin valitut henkilöt. Tehtävänsä perusteella hyvinvointialueen toimielimen jäseneksi valittu hyvinvointialueen viranhaltija tai työntekijä ei kuitenkaan ole hyvinvointialueen luottamushenkilö. Vaikuttamistoimielinten jäsenet eivät ole hyvinvointialuelain 74 §:ssä tarkoitettuja hyvinvointialueen luottamushenkilöitä. Hyvinvointialueen valtion luottamustoimeen valitsemaan henkilöön sovelletaan, mitä hyvinvointialueen luottamushenkilöstä säädetään.

Hyvinvointialuelain 74.2 §:ssä on luottamushenkilön käyttäytymistä koskeva yleissäännös, joka koskee luottamushenkilön toimintaa hänen hoitaessaan luottamustoimea. Luottamushenkilön tulee edistää hyvinvointialueen ja sen asukkaiden etua sekä toimia luottamustehtävässään arvokkaasti tehtävän edellyttämällä tavalla. Luottamushenkilön edellytetään kohtelevan asukkaita tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti. Luottamustehtävän poliittinen luonne jo sinänsä merkitsee, että henkilöt suhtautuvat asioihin ja niiden hoitamiseen eri tavoin. Käyttäytymissäännös on toimintaohje, jolla korostetaan toiminnan moraalisia ja eettisiä arvoja. Lisäksi luottamushenkilön tulee noudattaa luottamustehtävässään hallintolain (434/2003) 6 §:n mukaisia hallinnon oikeusperiaatteita. Luottamushenkilön on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Luottamushenkilön toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Lisäksi luottamushenkilön toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Hyvinvointialuelain 75 §:n mukaan luottamustoimeen on voitu valita vain henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan ja joka on toimeensa vaalikelpoinen. Luottamushenkilö valitaan toimeensa demokratiaan perustuvilla aluevaaleilla.

Luottamushenkilö hoitaa luottamustoimeen kuuluvia tehtäviä virkavastuulla ja luottamushenkilöön sovelletaan rikoslain (39/1889) 40 luvun mukaisia virkavastuuseen kuuluvia rikosoikeudellisia säännöksiä. Luottamushenkilön vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). Vahingonkorvauslain 3 §:n 3 momentin mukaan, jos se, joka viranomaisen määräyksestä, luottamustoimeen valittuna tai toisen pyynnöstä suorittaa laissa määrättyä tai työsuhteeseen verrattavissa olosuhteissa tiettyä tehtävää olematta itsenäinen yrittäjä, tehtävää suorittaessaan virheellään tai laiminlyönnillään aiheuttaa vahinkoa, on se, jonka lukuun tehtävä suoritetaan, velvollinen korvaamaan vahingon. Vahingonkorvauslain 4 luvun 1 §:n 1 mom mukaan vahingosta, jonka työntekijä työssään virheellään tai laiminlyönnillään aiheuttaa, hän on velvollinen korvaamaan määrän, joka harkitaan kohtuulliseksi ottamalla huomioon vahingon suuruus, teon laatu, vahingon aiheuttajan asema, vahingon kärsineen tarve sekä muut olosuhteet. Jos työntekijän viaksi jää vain lievä tuottamus, ei vahingonkorvausta ole tuomittava. Vahingonkorvauslain 4 luvun 2 §:n 1 mom mukaan virkamies vastaa virassaan virheellään tai laiminlyönnillään aiheuttamastaan vahingosta tämän luvun 1 §:ssä mainittujen



perusteiden mukaisesti. Vahingonkorvauslain 4 luvun 2 §:n 4 mom mukaan julkisyhteisön luottamus-  
henkilön luottamustoimessaan aiheuttaman vahingon korvaamiseen on sovellettava 1 §:ssä säädet-  
tyjä perusteita.

Hyvinvointialuelain 22§:n mukaan aluevaltuusto päättää tilivelvollisten nimeämisestä. Aluehallituksen  
jäsenet on nimetty Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella vuosittain tilivelvollisiksi. Jos tilivelvolliselle  
esitettäisiin talousarvion toteuttamisen osalta vaatimuksia, kysymykseen tulevat lähinnä rikossyyte ja  
vahingonkorvauslakiin perustuva korvausvaatimus.

#### *Talousarviolainsäädännön reunaehdot*

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyt-  
tävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvoin-  
tialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuus-  
ton on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on  
taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen  
talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa  
huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Hyvinvointialueen ta-  
seeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvista-  
mista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadinta-  
vuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hy-  
vinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteiden on toteutettava hyvinvoin-  
tialuestrategiaa.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Li-  
säksi siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lai-  
nalla. Investointia varten hyvinvointialue voi kuitenkin ottaa pitkäaikaisen lainan, jos valtioneuvosto  
on antanut siihen valtuuden hyvinvointialuelain 15 §:n mukaisesti. Määräraha ja tuloarvio voidaan  
ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitus-  
osa. Investointiosasta on ilmentävä hyvinvointialueen investointien lisäksi hyvinvointialuekonsernin  
toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävimmät investoinnit ja sen on perustuttava 16 §:ssä tarkoi-  
tettuun investointisuunnitelmaan, jonka toimivaltaiset ministeriöt ovat hyväksyneet siten kuin siitä  
erikseen säädetään.

Aluevaltuusto vastaa hyvinvointialuelain 22 §:n perusteella hyvinvointialueen talousarvion ja talous-  
suunnitelman laatimisesta ja aluehallitus vastaa 43 §:n mukaisesti hyvinvointialueen hallinnosta ja



taloudenhoidosta sekä aluevaltuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta.

#### *Hyvinvointialueen järjestämism vastuun toteuttaminen*

Hyvinvointialueen tulee hyvinvointialuelain 7 §:n nojalla järjestää sille lailla säädetyt tehtävät. Talousteen kohdistuvien lainsäädännön reunaehtojen lisäksi aluehallituksen jäsenen tulee osana aluehallitusta huolehtia hyvinvointialueen järjestämism vastuun toteuttamisesta. Hyvinvointialuelakia, sekä muuta sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen järjestämistä määrittävää lainsäädäntöä on noudatettava. Näin ollen talousarvio ja taloussuunnitelma tulee laatia noudatettaviksi. Lähtökohtaisesti kaikki aluevaltuuston talousarviossa asettamat tavoitteet ovat sitovia siten, että ne on tarkoitettu toteutettaviksi. Mikäli hyvinvointialueen järjestämism vastuun toteuttaminen ei ole hyväksytyllä talousarviolla mahdollista, tulee talousarviota tarvittaessa muuttaa. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päätetään talousarviovuoden aikana aluevaltuustossa. Talousarviopoikkeamista, joita ei ole hyväksytyt talousarviomuutoksina, on annettava selvitys toimintakertomuksessa.

Talousarviopäätöksissä perusoikeussäännökset toimivat etusijanormeina, jotka on otettava huomioon, kun hyvinvointialueiden käytettävissä olevia voimavaroja kohdennetaan eri tarkoituksiin. Palveluiden järjestämistä koskevia päätöksiä tehdessään aluehallituksen jäsenen tulee huomioida, että perustuslain (731/1999) 19 §:n 3 mom mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Perustuslain 7 §:ssä jokaiselle määritellään oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen, 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu ja edelleen 20 §:n mukaisesti vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille ja julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon.

Järjestämism vastuun toteuttamiseksi ensisijaisesti hyvinvointialueen tulee toteuttaa omavalvontaa hyvinvointialueen palveluiden järjestämism vastuun noudattamisesta (laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta 741/2023). Myös esimerkiksi aluehallintovirasto ja Valvira valvovat palvelujen laadun ja määrän toteuttamista.

#### *Tilintarkastuskertomus ja vastuuvapauden myöntäminen*

Hyvinvointialuelain 22 §:n mukaisesti hyvinvointialueen aluevaltuusto vastaa hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää hyvinvointialueen päätösvaltaa. Mainitun 22 §:n 2 mom 14 kohdan mukaisesti aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta.



Tilintarkastus antaa tilintarkastuskertomuksen tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta aluevaltuuston hyvinvointialuelain 125 §:n nojalla asettamalle tarkastuslautakunnalle. Kertomuksessa on hyvinvointialuelain 130 §:n mukaisesti myös esitettävä, voidaanko tilinpäätös hyväksyä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja asianomaisen toimielimen tehtävälleen tilivelvollisille myöntää vastuuvapaus. Jos tilintarkastaja havaitsee, että hyvinvointialueen hallintoa ja taloutta on hoidettu vastoin lakia tai aluevaltuuston päätöksiä, eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen, tilintarkastuskertomuksessa on tehtävä asiasta tilivelvolliseen kohdistuva muistutus. Muistutusta ei voida kohdistaa aluevaltuustoon. Mikäli muistutus tehtäisiin, tarkastuslautakunnan tulee hankkia tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta asianomaisen selitys sekä aluehallituksen lausunto. Aluevaltuusto päättää toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan valmistelu, tilintarkastuskertomus ja siinä tehty muistutus antavat aiheita.

Tarkastuslautakunta esittää aluevaltuustolle vastuuvapauden myöntämistä tai epäämistä tilivelvollisille. Aluevaltuustolla on hyvinvointialuelakiin perustuvalla toimivallallaan oikeus myös poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä. Vaikka tilintarkastuskertomuksessa esitettäisiin vastuuvapauden epääminen tilivelvollisilta, se ei estä tarkastuslautakuntaa esittämästä vastuuvapauden myöntämistä. Hyvinvointialueen aluevaltuusto päättää talousarviosta ja taloussuunnitelmasta ja päätösvalta on riippumaton tilintarkastajan ja tarkastuslautakunnan esityksistä. Valtiontalouden tarkastusvirasto valvoo hyvinvointialueiden taloutta, kuten alijäämän kattamisvelvoitteen toteutumista ja sillä on hyvinvointialuelain 128 §:n mukaisesti oikeus tarkastaa hyvinvointialueen ja sen sekä hyvinvointialueiden yhteisessä määräysvallassa olevien yhteisöjen toiminnan ja taloudenhoidon laillisuutta, tarkoituksenmukaisuutta ja tuloksellisuutta valtiolta saadun rahoituksen osalta. Tarkastuksessa noudatetaan, mitä valtiontalouden tarkastusvirastosta annetussa laissa (676/2000) säädetään.

Aluevaltuusto päättää aluehallitukselle myönnettävissä olevasta tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta harkintansa mukaan.<sup>1</sup> Tilintarkastajan ja tarkastuslautakunnan esityksen sisällöstä riippumatta vastuuvapaus voidaan myöntää tai evätä. Käytännössä vastuuvapauden epääminen voisi perustua tilintarkastuskertomuksessa tehtyyn muistutukseen. Jos vastuuvapautta ei myönnetä, aluevaltuuston on päätettävä niistä toimenpiteistä, joita epäämisestä aiheutuu. Lähinnä kysymykseen tulisi tällöin korvausvaatimuksen esittäminen tai rikossyytteen nostaminen. Jos esityksestä poiketaan ja vaikkapa tehdyn muistutuksen annetaan raueta, aluevaltuuston on syytä perustella päätöksensä. Aluevaltuuston päätöksestä tehty aluevalitus ei voine menestyä, jollei kysymys ole menettelyvirheestä tai toimivallan ylityksestä harkintavallan väärinkäytön johdosta.<sup>2</sup> Hyvinvointialue voisi toimivaltansa rajoissa luopua saatavasta esimerkiksi silloin, kun se katsoisi, että mahdollisen oikeudenkäynnin tulos on epävarma (ks. KHO 1992 A 48 7 §:n selitys 6). Vastuuvapauden epäämisen merkityksessä mahdollisuutta ryhtyä asiassa myöhemmin toimenpiteisiin, sitäkin koskeva valitus voinee menestyä vain menettelyvirheen perusteella (KHO 1954 II 227: Vaikka rahastonhoitajaa epäiltiin rikollisesta menettelystä, valtuusto voi päättää muistutuksen raukeamisesta.)

<sup>1</sup> KHO 1925 II 1951: Vastuuvapauden myöntäminen perustui valtuustoon vapaaseen harkintaan.

<sup>2</sup> Harjula-Prättälä (Kuntalaki – tausta ja tulkinnat 2015), s. 826



Vuoden 1976 kuntalakiä tulkittiin siten, että vastuuvapauden myöntämisen jälkeen tilivelvolliseen ei voida kohdistaa vaatimuksia, jollei vaatimus ole perustunut vähäistä suurempaan vastuuvapauden myöntämisen jälkeen ilmenneeseen rikokseen. Tulkinnalle antoi tukea 1976 KunL 96.3 §:n sanamuoto. Kun vastuuvapaussäännösten perusteet eivät ole tämän jälkeen muuttuneet, kuntalain säännöksiä liene tulkittava samoin.<sup>3</sup> Näin ollen voi tehdä johtopäätöksen, että myös sisällöllisesti samassa analogiassa pitäytyvää hyvinvointialuelakia on tulkittava samoin. Vastuuvapauden myöntämisen jälkeen siviilioikeudellisten vahingonkorvausvaatimusten esittäminen ei ole enää mahdollista. Tällöin hyvinvointialue ei voi enää kohdistaa vahingonkorvausvaatimusta vastuuvapauden saaneisiin henkilöihin. Sen sijaan rikokseen perustuvia vaatimuksia voidaan esittää virkarikosoikeudenkäynnissä. Tulkinnanvaraista on, pitääkö rikoksen olla "vähäistä suurempi". Lain sanamuodosta ei enää saa tukea tällaiselle tulkinnalle. Tämän vuoksi voitaneen katsoa, että riittävää on vaatimuksen perustuminen vastuuvapauden myöntämisen jälkeen ilmenneeseen rikokseen. Käytännössä toimenpiteisiin tuskin ryhdytään "vähäisen" rikoksen perusteella. Mahdolliset vaatimukset vanhentuvat yleisten rikos- ja vanhentumissäännösten mukaisesti. Virkarikoksen lyhin vanhentumisaika on viisi vuotta. Rikoksesta johtuvaa korvausvelkaa (esim. vahingonkorvausta) ei katsota vanhentuneeksi niin kauan kuin rikosasiassa voidaan nostaa syyte tai kun rikosasian käsittely on vireillä tuomioistuimessa (laki velan vanhentumisesta 7.3 §). Hyvinvointialuelain 90 §:ssä säädetään luottamushenkilön virheellisestä menettelystä ja siitä aiheutuvista toimenpiteistä. Jos kysymyksessä on ilmeinen virkarikos, asiasta on viipymättä tehtävä rikosilmoitus, joka voi johtaa virkarikossyytteen nostamiseen. Tällöin hyvinvointialueen on esitettävä rikokseen perustuvat korvaus- ja muut vaatimuksensa rikosoikeudenkäynnissä. Samoin menetellään, jos tilivelvolliseen kohdistetun muistutuksen perusteella päätetään rikosilmoituksen tekemisestä. Viranhaltijan virantoimituksesta pidättämisestä muun muassa virkarikoksen perusteella ja pidättämisessä noudatettavasta menettelystä säädetään viranhaltijalain 47–49 §:ssä (ks. KHO 2007:37 88 §:n selitys 15.2 ja KHO 2009:54 136 §:n selitys 3).

Mikäli vastuuvapautta ei myönnetä, tarkoittaa se käytännössä sitä, että aluehallituksen jäseniä ja muita tilivelvollisia kohtaan on mahdollista osoittaa vahingonkorvausvaatimus tai nostaa rikossyyte, joiden esittämisestä aluevaltuuston tulee tehdä päätös. Vastuuvapauden myöntämättä jättäminen voi koskea vain yksittäistä viranhaltijaa tai luottamushenkilöä tai aluehallitusta kokonaisuutena. Aluehallituksen jäsenen kannalta vahingonkorvausvastuun näyttäminen edellyttää vahingonkorvauslain 4 luvun 2 §:n 4 mom mukaisesti vahingonkorvauslain 4 luvun 1 §:ssä säädettyjen perusteiden täyttymistä. Toisin sanoen vahingonkorvausvaatimuksen menestymiseksi tulee osoittaa syy-yhteys siihen, että aluehallituksen jäsen on tehnyt virheen tai laiminlyönnin, jolla on aiheuttanut vahinkoa. Tällöin aluehallituksen jäsen voidaan tuomita velvolliseksi korvaamaan määrän, joka harkitaan kohtuulliseksi ottamalla huomioon vahingon suuruus, teon laatu, vahingon aiheuttajan asema, vahingon kärsineen tarve sekä muut olosuhteet. Mikäli vahinko olisi aiheutettu tahallisesti, olisi täysi korvaus tuomittava, jollei erityisistä syistä harkita kohtuulliseksi alentaa korvausta. Mikäli vastuuvapauden myöntämättä

---

<sup>3</sup> Harjula-Prättälä (Kuntalaki – tausta ja tulkinnat 2015), s. 828



jättämistä perusteltaisiin rikosoikeudellisen laiminlyönnin kannalta, tulisi kyseeseen ensisijaisesti rikoslain 40 luvun virkarikoksia koskevien rikosten tunnusmerkistön täyttymisen pohdinta.<sup>4</sup>

Vastuuvapauden myöntämistä koskeva kuntapuolen oikeuskäytäntö on Suomessa verrattain vanhaa, ja vakiintuneen käytännön mukaan vastuuvapauden myöntäminen tarkoittaa, että hyvinvointialue ei voi enää kohdistaa vahingonkorvausvaatimusta vastuuvapauden saaneisiin henkilöihin.<sup>5</sup>

Aluehallitus ja sen jäsen vastaa päätöksistään oman toimikautensa aikana. Tällöin esimerkiksi valtuustokauden vaihdoksesta johtuvana siirtymä kautena vuonna 2025 edeltävä aluehallitus on vastuussa omalle toimikaudelleen kuuluneista päätösasioista ja seuraavalle valtuustokaudelle vuonna 2025 valittu aluehallitus vastaa omalle toimikaudelleen kuuluneista päätöksistä ja niiden täytäntöönpanosta.

### *Lopuksi*

Luottamushenkilön tehtävän luonteen katsotaan vaativan kunkin vuoden "tilien selvittämistä", jonka tarkoituksena on hyvinvointialueen edun toteuttamisen turvaaminen.

Hyväksyessään tilinpäätöksen aluevaltuusto päättää vastuuvapauden myöntämisestä aluehallitukselle ja muille tilivelvollisille lakisääteisellä toimivallallaan. Aluevaltuustolla on siten laaja harkintavalta asiassa ja on tulkittavissa, että aluevaltuuston päätöksen kumoaminen edellyttää varsin selkeää hyvinvointialueen edun vastaista toimintaa tai menettelyvirhettä. Aluevaltuutetut eivät voi myöskään käytännössä joutua vastuuseen virheelliseksi tulkittavasta päätöksestä, koska virkarikoksen täyttymisen vastuuvapauspäätöksestä on epätodennäköistä.

Aluehallituksen jäsenen ei voida kohdistaa hyvinvointialueen toimesta talousarvion toteuttamisen osalta vahingonkorvausvaatimusta tai menettelyvirhe-epäilyä sen jälkeen, kun aluevaltuusto on toimivallallaan päättänyt vastuuvapauden myöntämisestä aluehallitukselle ja päätös on saanut lainvoiman. Vastuuvapauden myöntäminen ei kuitenkaan vapauta rikosoikeudellisesta vastuusta tai siitä aiheutuvasta mahdollisesta myöhemmästä korvausvastuusta. Rikosvastuu edellyttää käytännössä joka tapauksessa olennaisesti hyvinvointialueen edun vastaisesti toimimista. Mikäli aluevaltuusto ei myönnä vastuuvapautta, aluevaltuuston tulee päättää niistä jatkotoimenpiteistä, joita epäamisestä aiheutuu.

---

<sup>4</sup> KHO 1998:18: Asuntolaina oli myönnetty jo vuonna 1991 ja vakuudet jäivät silloin hankkimatta, mutta vahinko syntyi vasta vuonna 1994. Vuosilta 1991-93 vastuuvapaus oli myönnetty. Vastuuvapauden epääminen vuodelta 1994 ei vaikuttanut aiemmin myönnettyihin vastuuvapauksiin. Ne saattavat kuitenkin pienentää korvausvastuuta.

<sup>5</sup> KHO 1919 II 1513: Kun vastuuvapaus oli myönnetty, tilintekijät eivät olleet velvollisia korvaamaan perimättä jätettyjä maksuja.

KKO 1920:32: Vastuuvapauden myöntämisen jälkeen korvausvaatimusta tileissä olleesta virheestä ei voitu ajaa riita-asiaain oikeudenkäyntijärjestyksessä.



Aluehallituksen jäsenen henkilökohtaisen korvausvastuun realisoituminen ei ole todennäköistä aluehallituksen jäsenen toimiessa luottamustoimessaan huolellisesti lain ja hyvinvointialueen päätösten edellyttämällä tavalla.

Vantaalla 15.11.2024,

Juristi Tiia Tuovinen